

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Anastazija Azenić

ODGOJNO – OBRAZOVNA ULOGA KUĆNIH LJUBIMACA

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2016.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

ODGOJNO – OBRAZOVNA ULOGA KUĆNIH LJUBIMACA

DIPLOMSKI RAD

PREDMET: Poznavanje biljaka i životinja

MENTORICA: izv. prof. dr. sc. Irella Bogut

STUDENTICA: Anastazija Azenić

MATIČNI BROJ: 2078

MODUL: C

Osijek, veljača, 2016.

SAŽETAK

Poznato je da kućni ljubimci pozitivno utječu na djecu i na ljude razne dobi. Briga o kućnom ljubimcu uči dijete odgovornosti i pomaže mu da stekne samopouzdanje. Isto tako preko svog kućnog ljubimca djeca su više povezana s prirodom i kroz odnos s kućnim ljubimcem uče o poštivanju drugih bića.

Cilj diplomskoga rada je prezentirati na koje sve načine kućni ljubimac može utjecati na razvoj i odgoj djece te istražiti kako možemo djecu upoznati s kućnim ljubimcima i njihovom ulogom u životu čovjeka.

Ključne riječi: dijete, kućni ljubimac, odgoj, obrazovanje

SUMMARY

It's known that pets have a positive influence on children and people of all ages. By taking care of their pets, children learn how to be responsible and it also helps them gain self – esteem. Furthermore, by spending time with their pets, children connect more with nature and also learn to respect and love other beings.

The goal of this thesis is to present in which ways a pet can affect child's development and upbringing as well as to explore how children can become more familiar with pets and their role in a person's life.

Keywords: child, pet, upbringing, education

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ODGOJ	2
3. OBRAZOVANJE	4
4. KUĆNI LJUBIMCI	5
4.1. Mačka	5
4.1.1. Podrijetlo mačke	5
4.1.2. Karakter i psiha mačke.....	6
4.1.3. Hranidba mačke	6
4.1.4. Zdravlje i bolest	7
4.2. Pas	7
4.2.1. Podrijetlo psa	7
4.2.2. Karakteristike.....	8
4.2.3. Uvjeti za držanje psa.....	8
4.2.4. Higijena i zdravlje.....	9
4.2.5. Cijepljenje	9
4.2.6. Mikročipiranje.....	9
4.3. Hrčak	9
4.3.1. Smještaj i držanje.....	10
4.3.2. Prehrana	10
4.3.3. Bolesti i životni vijek	11
4.4. Akvarijska ribica	11
4.4.1. Dnevno održavanje akvarija	11
4.4.2. Tjedno ili dvotjedno održavanje akvarija	11
4.5. Kunić	12
4.5.1. Porijeklo.....	12

4.5.2.	Smještaj i njega	13
4.5.3.	Prehrana	13
4.5.4.	Zdravlje	14
5.	KUĆNI LJUBIMCI I DJECA	15
5.1.	Kako reagirati na djetetovu želju za ljubimcem.....	15
5.2.	O čemu treba razmisliti prije nabave kućnog ljubimca.....	15
5.3.	Odabir kućnog ljubimca	16
5.4.	Nabava kućnog ljubimca.....	16
5.5.	Koji su kućni ljubimci najprimjereniji predškolskoj dobi.....	16
5.6.	Briga za kućnog ljubimca.....	17
5.7.	Čega se treba čuvati.....	18
6.	UTJECAJ KUĆNIH LJUBIMACA NA LJUDE	19
7.	ULOGA KUĆNIH LJUBIMACA U RAZVOJU DJECE.....	21
7.1.	Izravni utjecaj kućnih ljubimaca na dijete.....	22
7.1.1.	Socio-emocionalni razvoj	22
7.1.2.	Kognitivni razvoj	23
7.2.	Neizravni utjecaji na razvoj djece	23
7.2.1.	Bračni i obiteljski odnosi	24
7.2.2.	Utjecaj mreže društvenih odnosa na razvoj djece.....	24
7.3.	Karakteristike koje kućni ljubimci mogu razviti kod djece	25
8.	ŽIVOTINJE KAO UČITELJI I ISCJELITELJI.....	26
9.	PODRUČJE ISTRAŽIVANJA.....	28
9.1.	Priprema za sat razredne zajednice	28
9.2.	Obrazloženje aktivnosti.....	31
10.	ZAKLJUČAK.....	33
11.	LITERATURA	34
12.	PRILOZI.....	35

1. UVOD

Od najranijeg djetinjstva okružena sam mnoštvom životinja tako da ljubav prema životinjama postoji oduvijek. Životinje sam oduvijek smatrala svojim prijateljima i rado sam provodila vrijeme s njima. Smatram da životinje mogu obogatiti čovjekov život i naučiti nas mnogočemu. Zbog svega toga sam odlučila pisati o tome kako kućni ljubimci mogu utjecati na ljude, a posebno djecu i kakvu ulogu kućni ljubimci mogu imati u odgoju i obrazovanju.

Važno je da kod djece razvijamo ljubav i poštovanje prema svim živim bićima pa tako i prema životinjama. Istraživanja pokazuju da ljubimci povećavaju osjećaj općeg zadovoljstva životom, predstavljaju oblik prevencije od raznih bolesti i poboljšavaju zdravlje, jer sretniji ljudi su uglavnom i zdraviji. Djeca se vole družiti sa životinjama i zanimaju ih životinje, a istraživanja pokazuju da to zanimanje može osnažiti djetetovo učenje, imati pozitivan utjecaj na djetetov razvoj i može promicati kvalitetu života kako djece tako i životinja. Zabilježeni su i edukacijski i terapijski učinci koji pridonose socio – emocionalnim i moralnim kvalitetama svakog djeteta.

Ovaj rad podijeljen je u osam poglavlja koja nastoje objasniti ulogu kućnih ljubimaca u životu ljudi, a posebno djece.

U prvom poglavlju nalaze se neke definicije odgoja. Drugo poglavlje govori o tome što je obrazovanje. U trećem poglavlju možemo saznati više o nekim kućnim ljubimcima. To su mačka, pas, hrčak, kunić i akvarijske ribice. U radu također možemo pročitati nešto više o tome kako reagirati na djetetovu želju za kućnim ljubimcem, kako odabrati pravog kućnog ljubimca, te koji je kućni ljubimac primjeren kojoj dobi djeteta. Također, rad se bavi utjecajem kućnih ljubimaca na ljude i ulogom kućnih ljubimaca u razvoju djece. Sedmo poglavlje govori o životinjama kao učiteljima i iscjeliteljima. I na kraju, u zadnjem poglavlju nalazi se priprema za sat razrednog odjela kojom ćemo učenike bolje upoznati s brigom o kućnim ljubimcima i ponašanjem prema životinjama.

2. ODGOJ

Odgoj je teško definirati jer ima naoko proturječne ciljeve. Da bi se lakše mogao shvatiti, odgoj se prikazuje pomoću slika ili metafora. Scheuerl je predložio pet slika: puštanje sjemenke da raste, utiskivanje na voštanoj ploči (oblikovanje osobnosti), pomoć pri rađanju, vođenje na pravi put, prosvjetljivanje. Kron opisuje odgoj pomoću šest slika: vučenje, vođenje, upravljanje, puštanje da raste, prilagođavanje, pomaganje. U svakoj slici se može vidjeti dio aspekta odgoja.

Dva su temeljna shvaćanja odgoja koja su naoko nespojiva i nalaze se u kontradikciji:

- Odgoj kao proizvodnja nekog predmeta. Odgajatelj sličí zanatliji koji djelatno teži određenom cilju pomoću određenih sredstava i metoda. Odgajatelj svojim metodama (npr. kaznama i nagradama) aktivno i agresivno odgaja koristeći sredstva prinude.
- Odgoj koji više-manje slijedi tijek prirode. Dijete se pušta da se samo razvija – stavlja se u kontrolirane pedagoške situacije u kojima se dijete prilagođava, skuplja iskustvo i uči pravilno postupati. Odgajatelj sličí vrtlaru koji njegom i zaštitom pomaže proces razvoja, ali nikako se aktivno ne upliće u njega niti ga agresivno pokušava kontrolirati.

Oba koncepta odgoja trebaju se ravnomjerno kombinirati i dozirati. Odgoj ne smije biti samo čvrsta kontrola i prinuda, ali nikako ni samo puštanje ni pomaganje da dijete radi što mu se prohtije i bude prepušteno samo sebi. Kako ispravno povezati oba koncepta da odgoj bude što uspješniji – to je goruće pitanje i dan danas za mnoge odgajatelje.

Odgoj je prema Brezinki skup socijalnih radnji kojima ljudi pokušavaju u bilo kojem pogledu poboljšati psihičku dispoziciju drugih ljudi ili održati dobre strane dispozicije. Odgoj označava radnje kojima ljudi pokušavaju unaprijediti osobnost drugih ljudi u bilo kojem pogledu. Iz ove definicije slijedi pet značajki odgoja:

- Odgoj je proces koji se sastoji od radnji ili djelatnosti čiji cilj je postići odgovarajuće ponašanje kod osnovnog subjekta odgoja – čovjeka.
- Odgoj čine socijalne radnje – „socijalno“ znači da se te radnje tiču drugih ljudi odnosno one su usmjerene da pomognu drugim ljudima.

- Psihička dispozicija uključuje urođene ili stečene spremnosti, sklonosti i osobine koje utječu ne samo na ponašanje, nego i na zauzimanje stavova, prihvaćanje društvenih vrijednosti, razvoj interesa. Odgojem se pokušavaju poboljšati dobre sklonosti i ukloniti loše sklonosti.
- Odgoj je proces u kojem se dobre ljudske osobine i sklonosti poboljšavaju, unapređuju i održavaju, a loše se odstranjuju. Posebna pozornost je na riječi „održavaju“ jer se pod lošim utjecajem okoline čovjek brzo može „pokvariti“ i ono dobro u čovjeku može nestati. Čovjeka se stalno treba podsjećati što je ispravno, moralno, a što nije.
- Odgoj je pokušavanje. Odgojne radnje mogu uspjeti, dati dobar rezultat, ali i ne moraju. Odgoj samo može poticati čovjeka da uči, ali učenje može ostvariti samo onaj koji uči. Drugim riječima, odgajatelj ne može prisiliti dijete da uči ispravno se ponašati – dijete mora to samo željeti i biti svjesno o pozitivnim stranama odgoja. (Gudjons, 1994: 148 - 152)

3. OBRAZOVANJE

U leksikonu temeljnih pedagoških pojmova, Antun Mijatović ističe da obrazovanje ima višestruko značenje i to kao institucija, proces, sadržaj i rezultat organiziranog i/ili slučajnog učenja. Stječu se raznovrsna znanja, umijeća i navike te se razvijaju kognitivne sposobnosti pojedinaca. Jelavić zaključuje sljedeće: "Obrazovanje se može definirati kao intencionalno, pedagoški (didaktički) osmišljeno i sustavno organizirano učenje odnosno iskustvo pojedinaca koje se očituje u porastu (količinom i kakvoćom) znanja i vještina te razvoju sposobnosti" (Jelavić, 1994, 10). Prema Glasseru obrazovanje je primjena i unaprjeđenje znanja, a Reboul smatra da je obrazovanje skup procesa i postupaka koji omogućuju svakom djetetu pristup kulturi (Mialaret, 1989). Obrazovanje najčešće znači proces. Godine 1919. E. Durkheim odredio je pojam obrazovanja kao vođenje mladih od strane starije generacije s ciljem razvoja fizičkih, intelektualnih i moralnih svojstava koje od njega zahtijeva društvo i sredina za koju je spremno (Mialaret, 1989).¹

---

¹http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=19430

4. KUĆNI LJUBIMCI

U prošlosti su ljudi životinje koristili isključivo u lovu ili kao hranu. S razvojem civilizacije, počeli su ih uvoditi u vlastite domove, uglavnom zato da im prave društvo. Kućni ljubimac je životinja koja živi s nama u našem domu. Upravo ovo, „u domu“, važan je dio definicije: neke druge pripitomljene životinje koje žive pokraj ljudi, uglavnom ne opisujemo kao kućne ljubimce. Ljudi koji se odluče držati životinju u vlastitom domu, potrudit će se da odabrana životinja zadovoljava bar neka od navedenih svojstava: treba biti poslušna, prihvatljive inteligencije, sposobna prihvatiti život uz čovjeka i do određenog mu stupnja praviti društvo. Mnogi ljudi odabiru kućne ljubimce koji dobro prihvaćaju djecu. Prilikom odabira treba razmotriti i troškove za hranu, zahtjeve za prostorom, vježbom i svakodnevnom pažnjom i njegom.²

4.1. Mačka

Mačke su neovisne i slobodnog duha. Također nisu sklone životu u čoporu. Ako se prema njima od rođenja ponašamo dobro i nježno, mačke stvaraju povjerenje u ljude i ponašaju se umiljato. Kućne mačke su više vezane uz kuću u kojoj i oko koje pronalaze hranu nego uz ukućane koji u toj kući žive. (Bailey, 2003)

4.1.1. Podrijetlo mačke

Kućna mačka spada u skupinu sisavaca zvanu „felidi“, odnosno „mačke“. Mačke su prave zvijeri koje se hrane isključivo mesom koje same ulove. Najjače izražene zvjerske porive nalazimo baš kod životinja iz roda mačaka. U njih ćemo naći želju za ubijanjem, čak i za bezrazložnim krvoprolićem. U skladu s tim je i njihova tjelesna građa. Mačka ima izvanredno oštar vid, sluh i njuh, a čini se i dodir, omogućavajući životinjama iz roda mačaka sportski pristup lovu, lovu iz potrebe, ali i lovu iz zadovoljstva. Prirodna lukavost i mudrost u ovih životinja je prisutna više nego u bilo koje životinjske vrste. Sve ove osobine svojstvene su svim mačkama pa tako i kućnoj mački. (Bauer i Babić, 1994:13)

---

²http://www.skole.hr/ucenici/os_nizi?news_id=1266

4.1.2. Karakter i psiha mačke

Mačke su tajanstvene životinje. One su noćne životinje i žive i lovi noću. Vide četiri puta bolje od čovjeka, čuje šest puta bolje, a i njih joj je mnogo istančaniji. Također imaju centar za orijentaciju. Mačke se uvijek dočekaju na noge zbog elastičnog mišićja koje je u stanju da u zraku, bez čvrstog oslonca, pokrene i okrene pojedine dijelove tijela, ali i zbog jako razvijenog centra za održavanje ravnoteže. Velika ljubav i nježnost, i što je najvažnije nenametljivost izražavanja, čine ih vrlo privlačnim i poželjnim prijateljem. (Bauer i Babić, 1994) Na slici 1 možemo vidjeti mog mačka.

Slika 1. Moj mačak

4.1.3. Hranidba mačke

Osnovna i jedina korisna hrana mačkama je isključivo hrana životinjskog podrijetla. Mačkama je za normalan rast i razvoj potrebna hrana koja se sastoji od bjelančevina, ugljikohidrata, masti, vitamina, minerala i vode. Meso je osnovni izvor bjelančevina u hrani, ali ima ih i u jajima, mlijeku, mliječnim prerađevinama, a nešto i u hrani biljnog podrijetla. Potreba za bjelančevinama ovisi o životnoj dobi. Mlađe mačke traže više bjelančevina od odraslih mačaka. Jako stare mačke kao i skotne mačke također trebaju više bjelančevina. Smatrane da mačke jako vole mlijeko i da im je potrebno, ali to je samo djelomično točno. Mlijeko i mliječni proizvodi nisu hrana koja može posve zadovoljiti potrebe odrasle mačke, dapače ima i mačaka koje mlijeko ne mogu probaviti pa im uzrokuje proljeve. Mačić stariji od tri do četiri tjedna, a majka mu još uvijek daje svoje mlijeko, treba dobiti tri do četiri obroka na dan. U dobi od šest

mjeseci dovoljna su tri obroka, a od osam mjeseci dalje dovoljna su dva obroka na dan. Treba paziti na čistoću posude i higijenu prehrane. Također uz zdjelicu s hranom treba stajati posuda s vodom. Vode treba biti dovoljno i mora biti svjež. (Bauer i Babić, 1994)

4.1.4. Zdravlje i bolest

Mačke, ako imaju mogućnost, se povlače u osamu i sakrivaju od ljudi i drugih životinja. No mačke koje žive u stanu se nemaju gdje skriti pa trebamo uočiti ako se razbole. Bolesna mačka izgubit će apetit i volju za igrom i bit će pretjerano pospana. Ako se još prestane uređivati kad joj krzno postane prljavo možemo biti sigurni da se razboljela. U tom slučaju treba ju odnijeti veterinaru. On će ju pregledati i odrediti terapiju. Mačke također treba zaštititi od zaraznih bolesti. Danas se mačke cijepe cjepivima koje potiču stvaranje protutijela i štite od zaraznih bolesti. Između sedmog i osmog tjedna života treba mačiće odnijeti na cijepljenje. Cijepljenje protiv zaraznih bolesti treba provesti jednom godišnje do kraja života. U dobi od 3 do 4 tjedna treba cijepiti mogu samo zdravi mačići. (Bauer i Babić 1994)

4.2. Pas

Najopćenitiji odnos između čovjeka i psa je pratnja radi društva. Pas ispunjava svoju ali i gospodarevu potrebu za društvom. Postoji i radni odnos, kad je pas u čovjekovoj službi na dužnosti čuvara, policijskog psa, psa vodiča, ovčarskog psa, psa tragača u planinarstvu, u carinskoj službi ili u različitim granama lova. Psi se također upotrebljavaju kao pomoćno terapijsko sredstvo u kliničkoj psihologiji. (Brečun, 1977)

4.2.1. Podrijetlo psa

Već na samom početku ljudskog roda uz arheološke ostatke čovjeka pronalazimo i arheološke ostatke pasa. Najranije ostatke pasa nalazimo 10 do 16 tisuća godina prije naše ere i već tada su postojale razne pasmine pasa koje su se razlikovale po obliku glave i veličini tijela. (Brenčun, 1977)

Psi se smatraju prvim domaćim životinjama među sisavcima. Ljudi su ih pripitomili prije otprilike 12 000 godina i navodno sve pasmine potječu od vuka, unatoč tvrdnjama da neki potječu i od lisica. Smatra se da je predak psa bila životinja slična vuku, a to je vjerojatno mješanac između vuka i čaglja.³

4.2.2. Karakteristike

Psi su inteligentni, vjerni i odani ljubimci. Odlikuje ih duboka privrženost prema ljudima. Psi potiču na aktivnost što je u današnje vrijeme vrlo korisno jer se ljudi ne kreću dovoljno. Imaju urođenu potrebu za životom u sustavu hijerarhije, u kojem postoji red. Psi treba odgojiti i socijalizirati kako ne bi imali status „vođe čopora“ jer im čovjek treba biti vođa. Važno je da vlasnik psa bude dosljedan i čvrst, a u isto vrijeme treba psu pružati ljubav te siguran dom. Također je važno da svi članovi obitelji žele psa i da se brinu o njemu. Psi koji odrastaju okruženi ljubavlju vlasnika i okoline postaju mirni, staloženi i druželjubivi. Slika 2 prikazuje odnos psa i djevojčice.

Slika 2. Dijete i pas (<http://www.mojedijete.com/wp-content/uploads/2014/05/dijete-i-pas.jpg>, 10.10.2015.)

4.2.3. Uvjeti za držanje psa

Prije kupnje psa potrebno je razmisliti hoćemo li mu moći pružiti sve potrebne uvjete. Ako će veći pas boraviti izvan kuće, najbolji izbor bilo bi zagrađeno dvorište tako da pas ne može pobjeći ili odlutati od kuće. Ako nemamo zagrađeno dvorište, psa trebamo smjestiti u box koji ne smije biti malen i skučen, već mora biti propisanih dimenzija i dobro opremljen. Male pasmine pasa su pogodne za držanje u stanu.

---

³<http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/pas.html>

4.2.4. Higijena i zdravlje

Svaki pas bez obzira na veličinu trebao bi se kupati jedan do tri puta godišnje. Prečesto kupanje psu isušuje kožu što može dovesti do oštećenja. Za kupanje koristimo šampone namijenjene psima, a ne ljudima ili nekim drugim ljubimcima. Psi također treba i temeljito iščerkati pazeći da češalj ne grebe ili ne iritira na bilo koji način.⁴

4.2.5. Cijepljenje

Vlasnici pasa imaju zakonsku obvezu cijepljenja pasa protiv bjesnoće. Psi stariji od tri mjeseca moraju, jednom godišnje, biti cijepljeni protiv bjesnoće na čitavom području Republike Hrvatske, s time da između dva cijepljenja ne smije proteći više od 12 mjeseci. Pas koji tijekom godine navrší tri mjeseca mora biti cijepljen u narednih 14 dana, a pas koji nije ranije cijepljen u roku od 14 dana od dana njegove nabave.

Prilikom cijepljenja pasa protiv bjesnoće mora biti provedena dehelmintizacija pasa protiv trakavice *Echinococcus granulosus*, pripravkom koji sadrži prazikvantel.⁵

4.2.6. Mikročipiranje

Prema Pravilniku o označavanju pasa, svi psi se moraju mikročipirati. Ukoliko pas nije do sada mikročipiran, to se mora obaviti prilikom cijepljenja protiv bjesnoće. Mikročipiranje je potpuno bezopasan i bezbolan način označavanja pasa. Mikročipiranje se obavlja samo jednom, a u slučaju promjene skrbnika mijenjaju se podaci u bazi i ostaju podaci o prethodnim skrbnicima, zbog čega je važno da se veterinari obavijeste o svakoj promjeni skrbnika.⁶

4.3. Hrčak

Težina odraslog hrčka je između 80 do 150 grama. Osnovna boja krzna s gornje mu je strane svijetlocrvenosmeđa, odnosno zlatnožuta, dok je po trbuhu svijetlosiv do bijel. Uzgojem

---

⁴<http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/pas.html>

⁵http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_3_65.html

⁶<http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/pas.html>

su dobiveni primjerci različitih boja. Njihovi zubi neprestano rastu stoga se smijemo zaboraviti staviti im u kavez drvene oblice, zrnatu hranu ili dvopek kako bi mogli glodati i skraćivati zube. Hrčak je noćna životinja što znači da preko dana najčešće spava, a preko noći postaje aktivan. (Brečun, 1977:320) Na slici 3 možemo vidjeti kako izgleda hrčak.

Slika 3. Hrčak(http://www.skole.hr/upload/portalzaskole/images/newsimg/8773/Image/fotka_06.JPG, 10.10.2015.)

4.3.1. Smještaj i držanje

Pri kupnji je važno da je životinja umiljata, živahna, sjajne i prilegle dlake, te vedrih očiju. Kavez u kojem držimo hrčka ne smije biti manji od 35x25x20 cm. Na dno kaveza stavimo piljevinu, pijesak ili nešto slame, a budući da hrčak voli spavati preko dana u kavez mu možemo staviti i malu, plastičnu kućicu. Hranu stavljamo u keramičke zdjelice, a vodu u tlačne pojilice. U većini kaveza koji se mogu kupiti nalazi se i kotač ili bubanj na kojemu se hrčci mogu istrčati. Kavez se čisti svakog trećeg do petog dana, zamijeni se stelja i opere hranilica i pojilica. Svakih 5 – 6 tjedana kavez se mora temeljito očistiti i dezinficirati.(Brečun, 1977:320-321)

4.3.2. Prehrana

Kupovne mješavine zrna (suncokret, pšenica, kukuruz i dr.) čine glavnu hranu, dok voće, povrće i zelenje zaokružuje taj jelovnik. Kako bismo spriječili pojavu bolesti zbog jednolične ishrane, preporučuje se dva puta tjedno dodati u hranu mineralno – vitaminski preparat.(Brečun, 1977:322)

4.3.3. Bolesti i životni vijek

Hrčak može biti zaražen bolestima ljudi ili drugih životinja. Najčešće se susrećemo s prehladom. Ona najčešće prolazi za 5 do 7 dana, ali ako se razviju komplikacije može postati smrtonosna stoga treba što prije potražiti pomoć veterinara.

Dob od dvije godine predstavlja za hrčka duboku starost. (Brečun, 1977:323)

4.4.Akvarijska ribica

Akvarijske ribice su vjerojatno najjednostavniji kućni ljubimci koje možemo imati. Jednom kad smo uredili akvarij postoje neki osnovni koraci kako se brinuti o ribi. Neke stvari treba raditi svakodnevno, a neke je dovoljno napraviti jenom na tjedan ili dva.

4.4.1. Dnevno održavanje akvarija

Ribe treba pogledati kako bi se uvjerali da su zdrave i zadovoljne. Treba provjeriti jesu li sva svjetla i filteri uključeni i rade li ispravno. Ribice treba hraniti svaki dan ali samo onoliko koliko mogu pojesti u prvih dvije do pet minuta. Sav višak hrane nataložit će se na dnu akvarija i može dovesti do pojave bolesti ili doprinijeti povećanim razinama nitrita.

4.4.2. Tjedno ili dvotjedno održavanje akvarija

Jednom tjedno treba provjeriti pH i temperaturu vode. Trebamo biti upoznati s tim kakvi uvjeti u vodi odgovaraju našim ribama. Također je vrlo važno da redovito čistimo filtere jer se u njima skupljaju otpadne tvari koje ribe izlučuju i zaostale količine hrane iz akvarija. Filter ponekad služi i kao ventilacijska sprava, koja pospješuje protok kisika u akvariju. Ako se filter začepi, cirkulacija se usporava i to ograničava količinu kisika u akvariju. Svaka dva do tri tjedna treba mijenjati ili očistiti filter ovisno o vrsti filtera koje koristimo. Vodu u akvariju mijenja se postepeno. Prvo se iskopčavaju svjetla i oprema. Treba zamijeniti otprilike trećinu vode svakih tjedan – dva. Vodu iz vodovoda tretiramo u skladu s uputama koje smo dobili, prije nego je

dodamo u akvarij i prilagodimo njenu temperaturu, tako da se ne razlikuje više od dva stupnja od temperature akvarijske vode. Stranice akvarija pažljivo čistimo s četkom. Trebamo pomaknuti i dekoracije kako bi oslobodili smeće koje se tamo nalazi. Vanjske stranice akvarija, pokrov i poklopac također treba očistiti. Kad smo sve završili uključimo ponovno svjetla i opremu.⁷

4.5.Kunić

Kunići su vrlo društvena, umiljata, zaigrana i inteligentna bića. Veći dio dana i noći provode u spavanju ili dremuckanju, ali uvijek imaju vremena za igru, maženje i nestašluke. Najzaigraniji su predvečer i navečer, te im tada svakako treba omogućiti slobodno kretanje, osobito ako su tijekom dana zatvoreni u kavezu.

4.5.1. Porijeklo

Europski kunići su porijeklom iz jugozapadne Europe (Pirenejski poluotok) i sjeverozapadne Afrike. Spadaju u grupu sisavaca, ali ne u red glodavaca kako je uvriježeno mišljenje. Postoji mnogo pasmina kunića - patuljasti, orijaši, ovoliki (sa spuštenim ušima), dugodlaki, kratkodlaki... Dolaze u mnogobrojnim kombinacijama boja. Četiri najpopularnije pasmine, unutar kojih postoji još nekoliko vrsta, su: Patuljasti (Dwarf), Ovoliki (Lop), Angora i Rex. Na slici 4 prikazan je ovoliki mini kunić.

Slika 4. Ovoliki mini kunić (<http://hop-shop.hr/sites/hop-shop.hr/files/cr-collections/2/01300001331736131307158265062.jpg>, 12.10.2015.)

---

⁷<http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/akvarijska-ribica.html>

4.5.2. Smještaj i njega

Kuniće možemo držati u kavezu ili mogu biti cijelo vrijeme slobodni. Kavez treba biti dovoljno velik, ne manji od 120x60 cm, no to ovisi i o veličini kunića. Na dno je najbolje staviti slamu, piljevinu ili hoblovinu ili možemo staviti gotovu stelju za kuniće koju možemo nabaviti u trgovini. Ako puštamo kuniće da budu slobodni u stanu ili kući, trebamo dodatno osigurati prostorije. Trebamo ukloniti kablove i otrovne biljke iz njihovog dosega. Također im treba omogućiti razne igračke za zabavu. Posude za nuždu potrebno je često čistiti, najmanje jednom dnevno, a najbolje prema potrebi. Kunići su vrlo čiste životinje i neočišćena posuda će ih odbijati. Dno kaveza uvijek mora biti suho. Kunići bolje podnose hladnoću nego vrućinu. Ako su na otvorenom treba im osigurati zaklon u sjeni.

4.5.3. Prehrana

Prehrana kunića treba se sastojati od:svježeg sijena (mješavina raznih trava), svježeg povrća i bilja od kvalitetnih peleta u manjim količinama.

Sijeno je najvažnija hrana kojom treba hraniti svojeg ljubimca. Ono uvijek mora biti na raspolaganju i treba im se davati u neograničenim količinama.

Kuniću se dnevno treba davati i svježe povrće i bilje (mrkva, listovi brokule, kelj, blitva, djetelina, cvjetovi i listovi maslačka, peršin). Osim navedenog, kunići jedu i gotovu mješavinu sjemenki. Vole i voće, ali im ga treba davati u malim količinama (jabuke, kruške, banane, naranče, breskve, šljive). Važno je da kunić ima uvijek grančice (jabuke ili lješnjaka) na koje će "trošiti" zube. Kunićima uvijek treba biti dostupna svježa voda.

4.5.4. Zdravlje

Zdrav kunić ima suhu njuškicu, bistre oči, živahan je i puno se kreće. Zubi i nokti se trebaju povremeno rezati, ali to treba prepustiti stručnoj osobi. Kuniće je potrebno redovito četkati kako bi se skinula suvišna dlaka (linjaju se svaka tri mjeseca).

Izgled zdravog kunića:

- živahan je i rado se kreće
- oči su mu bistre i ima suh nosić
- zubići i nokti mu nisu predugački
- ima čisto i gusto krzno
- stolica (kuglice) je tvrda i redovita⁸

---

⁸<http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/kunic.html>

5. KUĆNI LJUBIMCI I DJECA

5.1. Kako reagirati na djetetovu želju za ljubimcem

Odrastanje uz kućnog ljubimca ima brojne pogodnosti i djeluje pozitivno na djetetov razvoj. Kućni ljubimac pomaže djetetu razviti osjećaj nezavisnosti, nužan za sazrijevanje i stjecanje osjećaja odgovornosti. Stvaranjem pozitivnih osjećaja prema novom članu obitelji, dijete stječe samopouzdanje koje mu pomaže u kasnijim odnosima s drugim ljudima.

Briga o kućnom ljubimcu uči dijete odgovornosti. Kućni ljubimac je često djetetu najbolji prijatelj koji sluša njegove tajne i privatne misli (djeca često pričaju s kućnim ljubimcima kao i s plišananim životinjama). Preko svog ljubimca djeca su više povezana s prirodom. Kućni ljubimci djeluju pozitivno na djecu i u fizičkom smislu jer su kroz šetnje parkom i izlaženje u prirodu i djeca aktivnija, više borave na svježem zraku, te manje vremena provode pred televizorom ili računalom. Djeca kroz odnos s kućnim ljubimcem također uče o poštivanju drugih bića.

Prije ispunjavanja djetetove želje za kućnim ljubimcem važno je imati na umu da ta želja može ubrzo splasnuti. Autor članka savjetuje da ne treba žuriti. Također savjetuje da se roditelji dobro zapitaju kako je dijete došlo na ideju da nabavi ljubimca, kako reagira kada vidi neku životinju te voli li priče o životinjama. (Šoban, 2006: 28)

5.2. O čemu treba razmisliti prije nabave kućnog ljubimca

Bez obzira koliko dijete obećava da će voditi brigu o kućnom ljubimcu većina brige o njima će vrlo vjerojatno pasti na roditelje. To se posebno odnosi na predškolsku djecu koja još nisu u stanju voditi kompletnu brigu o ljubimcu, bez obzira o kojem je ljubimcu riječ. Roditelji trebaju razmotriti je li vrsta ljubimca koju dijete želi prikladna za njihovu obitelj, dom i stil života tj. imaju li dovoljno vremena za brigu o kućnom ljubimcu, gdje će ga držati, imaju li dovoljno prostora u svom domu za tu vrstu ljubimca, imaju li dovoljno novaca za nabavku te kasnije za svakodnevnu njegu, prehranu te posjete veterinaru.

Najbolji psi za djecu su oni koji su dobro socijalizirani, dresirani, koji imaju odgovarajuću prehranu, smještaj, veterinarsku brigu te primaju dovoljno pažnje.

Zamorci, hrčci, ptice i ribe mogu također biti prikladni kućni ljubimci. Ribe su prikladne za mladu djecu jer im možemo prepustiti veliku ulogu u brizi oko njih.

Kunići nisu prikladni za djecu ispod 7 godina. Znaju biti jako aktivni, osobito noću, kad djeca spavaju ili ujutro, kad su djeca u vrtiću ili školi. (Šoban, 2006: 28)

5.3.Odabir kućnog ljubimca

Djetetu koje osjeća jaku potrebu za nježnošću i ako je osamljeno treba mu nabaviti krotku i mirnu životinju. Dijete koje je živahno i nemirno treba životinju koja je isto tako živahna i voli trčati i igrati se. (Brenčun, 1977)

5.4.Nabava kućnog ljubimca

Kućne životinje možemo nabaviti kod profesionalnih uzgajivača ili kod povremenih ili slučajnih uzgajivača koji svoja legla prodaju ili poklanjaju. Također postoje i trgovine kućnim ljubimcima gdje možemo kupiti kućnog ljubimca ili možemo udomiti životinju iz azila za napuštene životinje. Ljudi često nabavljaju kućne ljubimce bez da su svjesni odgovornosti i dužnosti koje imaju prema životinji. Zato treba djecu već u osnovnoj školi upućivati na pravilan postupak prema životinjama, ali isto tako treba informirati i odrasle. (Brenčun, 1977)

5.5.Koji su kućni ljubimci najprimjereniji predškolskoj dobi

Autor članka ističe kako se u predškolskoj dobi javljaju određeni strahovi, od kojih neki mogu biti vezani i uz životinjske vrste stoga smatra da su ribice i kornjače najpogodnije vrste kućnih ljubimaca za dijete jer su relativno bezopasne, a njihova njega nije izrazito financijski ni vremenski zahtjevna. Kod ovih vrsta životinja ne treba se posebno plašiti da bi pogrešan pokret ili „dosađivanje“ životinji mogli izazvati grebanje, ugriz ili kljucanje, što može biti slučaj kod pasa, mačaka, hrčaka ili ptica kao kućnih ljubimaca.

Temeljni preduvjet držanja kućnih ljubimaca je uredno izvršen veterinarski pregled ljubimca. Redovita higijena prostora u kojem kućni ljubimac boravi, te provjera alergijske osjetljivosti djece ili drugih ukućana na perje, dlaku i slične sastojke tjelesnog pokrova ljubimaca je također vrlo važna. Posjedovanje kućnog ljubimca može biti dobro priručno sredstvo poticanja cjelokupnog razvoja djeteta. (Sindik i Laušić, 2006: 11)

5.6.Briga za kućnog ljubimca

Iako mnogi stručnjaci smatraju da djeca trebaju imati barem 6 godina prije nego kućni ljubimac stigne u kuću, svatko od roditelja sam može prosuditi koliko je njegovo dijete zrelo za tu vrstu odgovornosti. Bitno je da dijete ima samokontrolu, te da razumije i poštuje riječ „Ne“. Manja djeca (ispod 3 – 4 godine) nemaju sposobnost kontrole agresivnih impulsa, te uvijek moraju biti pod nadzorom kad su sa životinjama. (Šoban, 2006: 28)

Djeca mlađa od 10 godina ne mogu se samostalno brinuti za veće kućne ljubimce (pse ili mačke). Svaki roditelj mora nadzirati brigu oko kućnog ljubimca i onda kad smatra da je njegovo dijete dovoljno zrelo da se samo brine za njega. Djeca uče kako se ponašati prema životinjama gledajući svoje roditelje. Važno je postaviti pravila čim ljubimac dođe u kuću. Djeci treba objasniti kako pravilno primiti, držati i gladiti životinju. Također ih treba upozoriti da se životinja ne smije vući za rep, uši i sl. Čak i malu djecu treba uključiti u neki aspekt brige o ljubimcu, npr. odabir vodilice, pomaganje kod češljanja, donošenje hrane i vode i sl. (Šoban, 2006: 29)

Brečun u svojoj knjizi *Vaši kućni ljubimci* ističe da se dijete treba brinuti za životinju u suradnji s roditeljima. Nije dobro da dijete samo brine za životinju ako je mlađe od 10 godina. Djetetu trebamo dati zadatke prikladne njegovoj dobi. Kako dijete raste trebamo povećavati svakodnevne zadatke i brigu o kućnom ljubimcu. U dobi od 12 do 14 godina dijete može potpuno preuzeti odgovornost i brigu za kućnog ljubimca. . Odluka o tome koji je kućni ljubimac prikladan za dijete određene dobi ovisi o stupnju djetetova razvoja, o njegovim sklonostima, temperamentu, stambenim prilikama i dr. (Brenčun, 1977)

5.7.Čega se treba čuvati

Postoji rizik od nekih bolesti koje ljubimac može prenijeti na dijete, s obzirom na to da djeca puno vremena provode s njim. Alergijske bolesti većinom su nasljedne, ali mora se znati da psi i mačke otpuštaju u svoju okolinu alergene koji mogu provocirati i pogoršati određene alergijske bolesti (npr.: astmu, ekcem, rinitis).

Bolest mačjeg ogreba je infektivna bolest, čiji je uzročnik *Bartonella henselae*, a dobiva se ponekad nakon mačjeg ogreba. Simptomi su povećani limfni čvorovi i povišena temperatura. Psi i mačke su često domaćini raznim crijevnim nametnicima (glistama i trakavicama) kojima su osobito mlađa djeca podložna. Psitakoza ili ornitoza je bakterijska upala pluća koju prenose ptice. Uzročnik je *Chlamydia*, a simptomi mogu biti od blage prehlade do jake upale pluća.

Mikrosporoza je gljivična infekcija koju životinje (najčešće mačke) mogu prenijeti na ljude. Simptomi su svrbež i tipični crveni koluti po koži. Ugrizi također mogu biti vrlo opasni, jer osim samog mehaničkog oštećenja mogu prenijeti infekcije. Najopasnija bolest koja se tako prenosi je bjesnoća. Životinje su također često nositelji vanjskih parazita, buha, krpelja, koji isto tako mogu doći na djecu.

Zbog toga je važno da ljubimci budu pod stalnom veterinarskom brigom. Jednom godišnje obavljaju se zaštitna cijepljena protiv zaraznih bolesti., a svakih šest mjeseci preventivno se daju sredstva protiv unutrašnjih crijevnih nametnika. Svaki mjesec treba zaštititi životinju sredstvima protiv buha i krpelja, a kod svakog promijenjenog ponašanja životinje treba potražiti pomoć veterinara. Važna je i pravilna prehrana i redovita higijena, kako ljubimca tako i njegovog životnog prostora (redovito češljanje, po potrebi šišanje, kupanje, promjena mačjeg pijeska, promjena stelje kunićima i sl.). (Šoban, 2006: 29-30)

6. UTJECAJ KUĆNIH LJUBIMACA NA LJUDE

U svojoj knjizi *Vaši kućni ljubimci* Brenčun govori o pozitivnom utjecaju kućnih ljubimaca na djecu i ljude razne dobi. Ističe kako današnji tempo života, nezaposlenost, sve viši standard i borba za karijeru umaraju roditelje pa sve više djece trpi zbog nedovoljne ljubavi, topline i uzajamne dobrote. U takvim slučajevima kućni ljubimci, a pogotovo psi, mogu zamijeniti veliku obitelj. Vjeran i privržen pas može preuzeti ulogu prijatelja, brata ili sestre kao i dati djetetu osjećaj sigurnosti i trajnosti kad obitelj seli ili živi odvojeno.

Družeći se sa psom dijete uči voljeti i biti voljeno. Također uči da on i njegov ljubimac ovise jedno o drugome, a iz toga se kasnije razvija snaga uzimanja, davanja i dijeljenja. Dijete se može poistovjetiti sa svojim psom kada pas oboli i to iskustvo može pomoći djetetu ako ono oboli. Dijete s takvim iskustvom lakše prihvaća svoja ograničenja i bit će strpljiviji i bolji pacijent. Uz kućne ljubimce dijete također uči da su i fiziološke potrebe (velika i mala nužda) svakodnevne i normalne, a ne nešto prljavo.

Posjedovanje kućnog ljubimca može pomoći djeci da shvate seksualni život kao nešto prirodno i normalno. Briga o kućnom ljubimcu također može pomoći djetetu da se pripremi za roditeljske dužnosti. Briga za životinje, za njihovu prehranu, briga o skotnim ljubimcima, pomoć pri porodu, njega mladunčadi pozitivno će utjecati na buduće roditelje da spremnije dočekaju svoje dijete. Kućni ljubimac može zbližiti obitelj kao i smanjiti djetetovu napetost i tjeskobu i povećati povjerenje u svoje bližnje.

Kućni ljubimac također može pomoći djetetu da bude samostalnije i da s njim istražuje ono što se sam ne bi usudio. Zbog pogrešno odgoja neka djeca mogu smatrati da je bolest kazna za učinjeni prekršaj. Djeca shvate da ne postoji veza između prekršaja i bolesti kada im oboli kućni ljubimac. Djeca su jako otvorena prema životinjama i otvoreno im pokazuju ljubav. To se kasnije može prenijeti i na ljude. Djeca koja su jedinci nalaze sigurnost u ovisnosti o roditeljima i mogu postati egoisti, preosjetljivi i nedruštveni. Kućni ljubimac im može puno pomoći da ne budu takvi.

Također kućni ljubimci uče djecu odgovornosti i zato treba dati djeci da se brinu o njima. Tako će dijete lakše naučiti ograničiti svoje zahtjeve. Dijete do sedam godina koje ima kućnog

ljubimca lakše će svladati strah pri susretu s drugim životinjama od djeteta koje nema kućnog ljubimca. Starijoj djeci će životinje pomoći da se lakše snađu u teškim situacijama, da ne sumnjaju u svoje sposobnosti, i da ne zameru roditelje, školu i općenito život.

Dijete koje ima kućnog ljubimca se često prvi puta susretne sa smrću kada im uginu kućni ljubimac. To je za djecu jako bolno i djeca često počnu razmišljati i o smrti ostalih ljudi koji su im dragi. Taj bolni događaj jača djetetovu ličnost i čeliči je za još veće gubitke koji ga kasnije očekuju. Djeca se uče nositi sa gubitkom. Kućni ljubimac može pomoći majkama kojima su djeca odrasla i otišla da se ne osjećaju beskorisno i nepotrebno. (Brenčun, 1977: 12-15)

7. ULOGA KUĆNIH LJUBIMACA U RAZVOJU DJECE

Djetetu možemo omogućiti da promatra kućnog ljubimca, povremeno ga nahrani i pomiluje već u drugoj ili trećoj godini. Neki elementi empatije razvijaju se od navršene treće do 6. Godine života; djeca tad mogu svjesno kontrolirati emocije i samoregulirati ponašanje, te možemo prepoznati elemente suosjećanja i empatije, razumijevanje emocija drugih. U tom razdoblju djeca su ograničeno sposobna zauzeti tuđe motrište, održati socijalne odnose, zajednički se igrati – pa se tako mogu igrati i sa svojim ljubimcem. Međutim tek nakon šeste godine može se govoriti o suosjećanju u punom smislu te riječi, i tada možemo reći da je dijete doista sposobno skrbiti o kućnom ljubimcu. Daljnjim odrastanjem briga o kućnom ljubimcu može postajati sve složenija. Empatija bi trebala biti ključan faktor neophodan za svestranu skrb o kućnom ljubimcu. (Sindik i Laušić, 2006: 11)

Članak u časopisu *Dijete, vrtić, obitelj* otvorio je pitanje mogu li ljubimci utjecati na razvoj djeteta. Postoje znanstvena istraživanja o utjecaju kućnih ljubimaca na razvoj djeteta.

Jedno od prvih takvih istraživanja proveo je američki dječji psiholog Boris Levinson. Svoje istraživanje započeo je nakon što je jednog dana slučajno u ordinaciju doveo svog psa koji inače nije smio boraviti u ordinaciji u vrijeme primanja pacijenata. Dječak s kojim je Levinson radio došao je prije dogovorenog termina i počeo se družiti sa psom i pričati mu. Dječak je imao niz problema u društvenim kontaktima i Levinson u mjesec dana seansi nije uspio iz dječaka izmamiti ni riječ pa je ostao iznenađen što je dječak pričao psu. Taj događaj ga je potaknuo na daljnje istraživanje. Kasnije su i ostali znanstvenici postali zainteresirani za istraživanje tog područja.

Postoje istraživanja o tome utječu li kućni ljubimci na razvoj djece ili ne. Melson i Peet došli su do zaključka da vezanost za ljubimce utječe na pozitivno emocionalno funkcioniranje. Bergenson je to potvrdio i pisao o obogaćenju dječjeg samopoštovanja uz prisutnost kućnog ljubimca. Poresky i Hendriks smatraju da briga o kućnom ljubimcu pomaže ne samo u socio-emocionalnom već i u kognitivnom razvoju djeteta.

U članku se navode izravni i neizravni utjecaji kućnih ljubimaca na dijete. (Burić i Flegar, 2006: 2)

7.1. Izravni utjecaj kućnih ljubimaca na dijete

Kućni ljubimci izravno utječu na socio – emocionalni i kognitivni razvoj djeteta.

7.1.1. Socio-emocionalni razvoj

Jedan od važnih aspekata socio-emocionalnog razvoja je samopoštovanje. Djeca i roditelji često dijele brigu o kućnom ljubimcu što djeci već u ranoj dobi pomaže da uče kako se brinuti i negovati živo biće. Kod male djece uključenost, prihvaćanje i pozitivni poticaji predstavljaju važne trenutke za izgrađivanje samopoštovanja. Dijete kroz ispunjavanje zadataka primjerenih svojoj dobi, u suradnji s roditeljima, stječe osjećaj kompetentnosti. U ovom procesu je važno da roditelji znaju odrediti koji su zadaci primjereni njihovom djetetu, a koji nisu. Trogodišnje dijete nije sposobno samo voditi psa u šetnju, ali zato može brinuti o tome da pas ima dovoljno vode. Ako su roditelji svjesni ove činjenice, dijete će dobiti pozitivan poticaj od roditelja kada se na odgovarajući način pobrinu za životinju. Kako dijete raste, treba povećavati i njegove zadatke te će s vremenom dijete moći samostalno brinuti za svog ljubimca. Predškolska djeca oponašaju roditelje, dijete školske dobi može samostalno obavljati neke zadatke, dok tinejdžer može svu brigu o kućnom ljubimcu preuzeti na sebe.

Empatija je drugi aspekt socio-emocionalnog razvoja. To je djetetova sposobnost da razumije kako se druga osoba osjeća. Paul ističe da postoji mogućnost da djeca u interakciji s ljubimcem koji u potpunosti ovisi o njima, uče razumjeti potrebe i osjećaje životinja, ali i ljudskih bića, i to od najranije dobi. Bryant je otkrio da je empatija prema drugim ljudima veća kod djece koja su se brinula za svoje kućne ljubimce. Poesky i Hendrix su također otkrili da su djeca u dobi od tri do šest godina, vlasnici ljubimaca, pokazivala viši stupanj empatije od svojih vršnjaka koji nisu imali ljubimce. Smatraju da nije presudno samo posjedovanje ljubimca, nego suosjećanje koje djeca imaju prema ljubimcima, a koje je povezano s njihovom empatijom prema ljudima.

Kućni ljubimci se također spominju kao važna društvena potpora. Bachman je otkrio da djeca redovito imenuju svoje kućne ljubimce kada ih se upita kome bi se prvo obratili za rješavanje problema. Brickel navodi da društvo životinje može pružiti emocionalni oslonac.

Levinson vjeruje da ova vrsta emocionalne potpore može biti važna za zdrav psihički razvoj djece. „Socijalna“ potpora koju pružaju ljubimci ima nekih prednosti u odnosu na potporu koju pružaju ljudi. Ljubimci u ljudima stvaraju osjećaj bezuvjetne prihvaćenosti, za razliku od pripadnika ljudske vrste koji su skloni prosuđivanju i kritiziranju drugih. Ustrajna privrženost može biti značajan izvor potencijalne blagodati i užitka koje ljubimci donose djeci. Djeca osjećaju da će ih ljubimci prihvaćati i voljeti bezuvjetno (čak i kada ih dijete naljuti) te tako predstavljaju izvor bezuvjetne naklonosti. Ljubimci mogu pružiti emocionalnu, ali ne i instrumentalnu potporu.

7.1.2. Kognitivni razvoj

Poresky i njegovi suradnici povezuju poboljšanje kognitivnog razvoja s druženjem djece i njihovih ljubimaca. Sugerirano je da život s ljubimcem može olakšati usvajanje jezika i povećati verbalne vještine u djece. To dolazi kao rezultat toga što ljubimac funkcionira kao slušač djetetova govora, ali i kao atraktivni verbalni poticaj, izazivajući komunikaciju u djetetu u formi pohvale, naredbi, hrabrenja i uskraćivanja. No ipak nema stvarnih dokaza koji bi podupirali ove hipoteze.

7.2. Neizravni utjecaji na razvoj djece

U članku se ističe da roditelji imaju važnu ulogu u odabiru ljubimca, budući da su oni ti koji odlučuju hoće li ljubimac postati član kućanstva. Istraživanja su pokazala da ljudi koji su u djetinjstvu imali ljubimca općenito imaju pozitivniji stav prema ljubimcu i bolje razumiju neverbalne znakove koje im životinja šalje. Također su istraživanja pokazala da ljudi koji su imali ljubimca u djetinjstvu u većem broju posjeduju ljubimca i u odrasloj dobi. Obitelji s djecom, školske dobi i adolescentima posjeduju ljubimce u većoj mjeri nego obitelji bez djece.

Ljubimci mogu biti dragocjena pomoć pri poučavanju djece važnim životnim događajima. Dvije su situacije u kojima roditeljska reakcija najviše utječe na dijete – kad životinja dođe na svijet i kada uquine. Djeca koja imaju kućnog ljubimca u dosta slučajeva će i doživjeti njegovu smrt. To je za njih bolno iskustvo i jako je bitna reakcija roditelja i ostalih

bližnjih. Način na koji se ostali nose sa smrću će pomoći djetetu da se i ono nauči nositi s njom i utjecat će na to kako će se dijete nositi sa smrću tijekom života. Važno je da roditelji otvoreno razgovaraju s djetetom o tuzi koju osjećaju. S druge strane rođenje životinje je radostan trenutak za djecu i može pomoći roditeljima da objasne djeci kako život počinje pa to može biti početak spolnog odgoja.

7.2.1. Bračni i obiteljski odnosi

Paul je došao do značajnih rezultata koji sugeriraju da je vlasništvo pasa povezano s većom obiteljskom povezanošću. Kad u kuću dođe ljubimac, u početku se povećava i učestalost djetetovih socijalnih interakcija, barem u vlastitome domu. Cain je na temelju istraživanja provedenoga u američkim obiteljima ustanovio da su u 52 posto slučajeva nakon dolaska kućnog ljubimca obitelji počele više vremena provoditi zajedno. Neka istraživanja pokazuju da ljubimci mogu igrati osobito važnu ulogu u životima djece koja žive u neadekvatnim ili destruktivnim obiteljima ili socijalnim sredinama. Međutim, Bryant i Whorley su ustanovili da je pozitivan emocionalni oslonac koji djeca traže u kućnim ljubimcima povezan s emocionalnom potporom koju dobivaju od roditelja. Poresky i Hendrix su pored toga ustanovili da se djeca koja imaju ljubimca i koja žive u povoljnijoj obiteljskoj klimi bolje razvijaju u skladu sa svojom dobi. Broj djece u obitelji također je značajno povezan s posjedovanjem ljubimaca. Djeca s manje braće ili najmlađa djeca u obitelji sklonija su brinuti o većem broju ljubimaca i općenito se više vežu za njih. Možda mlađoj djeci i jedincima životinje služe za lakše izražavanje emocija i usvajanje ponašanja koja druga djeca usvajaju izravnom komunikacijom s mlađom braćom i sestrama.

7.2.2. Utjecaj mreže društvenih odnosa na razvoj djece

Čini se da mnogi ljudi primaju socijalnu podršku u interakcijama sa životinjama ili drugim ljudima posredstvom prisutnosti ljubimaca. Mugford i M'Comisky su skovali termin 'društveno mazivo' kako bi opisali fenomen u kojem prisutnost životinje potiče društvene kontakte među ljudima. Ovu su pojavu zamijetili i mnogi drugi. Guttman sa svojim suradnicima sugerira da sklonost djece prema životinjama može kao sekundarni efekt imati i povećanje

djetetove sklonosti prema prijateljima i suigračima. MacDonald je intervjuirao tridesetak desetogodišnjaka i 84 posto njih je izvijestilo da se broj socijalnih kontakata s drugom djecom i odraslima povećao dok su šetali psa. Djeca su također izjavila da su postala popularnija među vršnjacima nakon što su postali vlasnici ljubimca.

Ljubimci mogu igrati važnu ulogu kad su oba roditelja zaposlena. Može se sugerirati da ljubimci predstavljaju konstantu u životima djece i da predvidljivo reagiraju, tj. pozdravljaju djecu kada dolaze kući. Nažalost, u ovome području još nisu rađena nikakva istraživanja. (Burić i Flegar, 2006:2-5)

7.3.Karakteristike koje kućni ljubimci mogu razviti kod djece

Možemo povući paralelu između odnosa prema ljudima i prema životinjama. Dijete kroz odnose prema životinjama može učiti i o odnosu prema ljudima – vršnjacima, roditeljima, odgojiteljima... Posjedovanje kućnog ljubimca kod djeteta može pospješiti razvoj empatije, suosjećanja s drugim, prepoznavanje tuđih potreba, radnih navika kao je su npr. redovito hranjenje životinja. Kroz brigu o kućnom ljubimcu dijete može učiti o brizi o drugima oko sebe, o odgovornosti za druge. S druge strane, posjedovanje kućnog ljubimca može se iskoristiti da se djetetu proširi opseg spoznaja o toj životinjskoj vrsti, o srodnim životinjskim vrstama, ali postupno i o svijetu životinja i živih bića uopće. (Sindik i Laušić, 2006: 11)

8. ŽIVOTINJE KAO UČITELJI I ISCJELITELJI

Susan Chernak McElroy u svojoj knjizi *Životinje kao učitelji i iscjelitelji* navodi da nam svaka životinja može poslužiti kao učitelj, a to se posebno odnosi na kućne ljubimce. Dok ih gledamo kako rastu, napreduju, stare i umiru, nude nam čitav svoj životni vijek kao iskustveno učenje. U njihovom društvu možemo biti onakvi kakvi jesmo, bez glume.

Pripovjedač Joseph Bruchac nagađa kako su životinje možda mudrije od ljudskih bića jer ne zaboravljaju kako se valja ponašati. Medvjed nikada ne zaboravlja da je medvjed, dok ljudska bića često zaboravljaju što im je činiti. Zaborave se brinuti za obitelj, zaborave pokazati poštovanje prema različitim stvarima, zgube se kada su u pitanju materijalno posjedovanje i moć. Kućni ljubimci izuzetno dobro pokazuju naš karakter. Način kako se ophodimo prema našim ljubimcima, nepogrešiv je pokazatelj našeg vlastitog karaktera.

Autorica govori o svom kućnom ljubimcu Keeshi, križanki njemačkog ovčara i malamuta, koja je bila njen prijatelj i učitelj. Keesha je umrla od raka, a kasnije je i autorica oboljela od iste bolesti. Iskustvo koje je stekla za vrijeme Keeshine borbe s rakom pomoglo joj je da se nosi sa svojom bolešću. Također kućni ljubimci mogu podučiti ljude kako se ponovno možemo otvoriti ljubavi, nakon bolnog gubitka voljene osobe.

Isto tako životinje mogu pomoći djeci koja prolaze kroz teške traume ili su suočena s bolešću opasnom po život. Takva djeca se često povlače od svijeta tražeći sigurno i iscjeljujuće mjesto, a ponekad im životinja, samo vlastitim prisustvom mogu biti izvor sigurnosti i iscjeljenja. Zbog terapijskog djelovanja životinja na djecu u New Yorku je osnovan program za djecu s poteškoćama, gdje se djeca druže sa životinjama. Stambeni centar za terapiju, Zeleni dimnjaci, smješten je na više od stotinu rali poljoprivrednog zemljišta. U njemu, u bilo koje vrijeme 100 djece iz gradova unutrašnjosti dijele zemljište s više od 150 životinja, uključujući životinje za druženje, stoku i divlje životinje. Dr. Samuel Ross Jr. objašnjava da su mnoga djeca koja tamo dolaze zapostavljena i zlostavljana. Također, mnogi su naučili biti nesposobni i nikada nisu iskusili uspjeh u školi. Prolazili su tešku borbu za opstanak, kod kuće, u školi i zajednici. Poraženi su jer su pali na onim testovima pomoću kojih se prosuđuju djeca. Na *Zelenim dimnjacima* djeca vrlo brzo nauče da ih životinje nikada neće pitati za njihove postignute uspjehe

na ispitima. Kada takva djeca napišu pjesme i priče ili nacrtaju slike, ona opisuju to dragocjeno zajedništvo.

Životinje nikada ne viču na mene. Nikada mi ne govore da činim stvari koje ne želim činiti. Ne očekuju mnogo od mene. Ne razljute se i nisu podle. Uvijek su tu, spremne za jurcanje. I uvijek otjeraju moju tugu.

Michael, 10 godina, ZELENI DIMNJACI

Za djecu, koja su iskusila svijet kao bolno, nesigurno mjesto, životinja može postati jedini učitelj kojemu se dijete može obratiti i vjerovati.

Mnoge životinje su spasile ljudske živote, vodile ih kroz život i očuvale od opasnih izbora. Mnoge priče koje je autorica prikupila govore o životinjama koje su stale između ljudi koji su se prepirali, u namjeri da smire situaciju. U priči Jaya Elissa Ransoma, veliki škotski ovčar poslužio je kao kontrolor na igralištu, za skupinu grubih dječaka i spašavao je mladiće od sukoba i prepirki. (Chernak McElroy, 2002)

9. PODRUČJE ISTRAŽIVANJA

9.1.Priprema za sat razredne zajednice

Naslov teme: Kućni ljubimci

Razred: drugi

Što želimo postići obradom središnje teme (odgojno – obrazovni ciljevi):

a) Učenik treba usvojiti sljedeće činjenično znanje:

- prepoznati i imenovati kućne ljubimce
- prepoznati i opisati način na koji se brinemo za pojedine kućne ljubimce
- opisati i prepoznati način na koji se trebamo ponašati prema kućnim ljubimcima i životinjama općenito

b) Učenik treba postići usvajanje i/ili automatizaciju sljedećih vještina:

- kognitivne vještine: procesi povezivanja, opažanja, zaključivanja, pronalaženje bitnog, uspoređivanja
- jezično – komunikacijske vještine: slušanje, opisivanje, pričanje, izražavanje, obogaćivanje vokabulara
- motoričke vještine: koordinacija pokreta

c) Učenik treba ostvariti sljedeće odgojne ciljeve:

- razvijati primjereno i odgovorno ponašanje prema životinjama.
- razvijati ljubav prema životinjama
- uvažavati mišljenja drugih učenika
- razvijati suradništvo
- razvijati sposobnost slušanja

d) Učenik treba usvojiti sljedeće pojmove, uvide ili generalizacije:

- kućni ljubimci
- briga o kućnim ljubimcima
- pravilno ponašanje

e) Učenik treba usvojiti sljedeće metakognitivno znanje:

- razvijati samoprocjenu

Tematska mreža (shematski prikaz plana)

AKTIVNOSTI:

1. AKTIVNOST

Moj kućni ljubimac

Učenicima pokazujem fotografije pomoću prezentacije. Fotografije prikazuju psa, mačku, hrčka, kunića i akvarijske ribice. Učenici trebaju reći što vide na fotografijama, gdje one žive i kako jednim imenom zovemo te životinje. Zatim im postavljam pitanja: *Imaš li ti kućnoga ljubimca? Kakvog? Kako se zove? Možeš li nam nešto reći o njemu? U kojem dijelu stana ili kuće živi tvoj kućni ljubimac? Koje obveze imaš prema njemu? Brineš li se redovito o njemu? Tko se brine o njemu kada si ti sa svojom obitelji na godišnjem odmoru? Vodite li ga sa sobom? Opiši kako podnosi putovanje. Koliko vremena na dan posvećuješ svom kućnom ljubimcu? Treba li tvojemu kućnom ljubimcu redovito cijepljenje? Zašto ga cijepite? Tko ti pomaže pri odvođenju kućnog ljubimca veterinaru?*

2. AKTIVNOST

Briga o životinjama

Razgovaram s učenicima gdje sve možemo nabaviti kućne ljubimce i gdje su njihovi roditelji nabavili njihove. Nakon toga učenicima puštam dio videa: <https://www.youtube.com/watch?v=ia-6O35QHUY>. Video prikazuje priču o azilu za napuštene pse u Osijeku. Nakon što su odgledali video razgovaramo o onome što su vidjeli.

Pitam učenike: *Što ste vidjeli na videu? Što mislite kako su ti psi završili u azilu? Je li u redu napustiti svog kućnog ljubimca? Kako se trebamo ponašati prema svom kućnom ljubimcu?*

Zatim razgovaramo o tome da kućne ljubimce možemo udomiti iz skloništa za životinje, a ne samo kupiti.

3. AKTIVNOST

Igra uloga

Učenike podijelimo u četiri skupine, dogovaramo se o podjeli uloga i slijede igre:

Kod veterinara, U šetnji s kućnim ljubimcem i Posjet prijatelju s kućnim ljubimcem. Svaka skupina ima nekoliko minuta da se dogovore što će reći i kako će to odglumiti.

Evaluacija

Učenici dobivaju papire na kojima su nacrtana lica osjećaja. Svaki učenik zaokruži ono lice koje najbolje opisuje kako se osjećao tijekom sata, a zatim pokraj napiše što mu se svidjelo, a što ne.

Izvori znanja:

- Kurikulum zdravstvenog odgoja
- Zdravstveni odgoj priručnik za nastavnike

Strategije praćenja i ocjenjivanja:

- Papirić s licima osjećaja

9.2.Obrazloženje aktivnosti

Moj kućni ljubimac

Cilj ove aktivnosti je uvesti djecu u temu današnjeg sata kroz razgovor o njihovim kućnim ljubimcima. Učenicima će postavljati različita pitanja i svako dijete će imati priliku reći nešto o svom kućnom ljubimcu. Tako će se djeca upoznati s različitim kućnim ljubimcima i saznati kako se treba o njima brinuti. Ako netko nema kućnog ljubimca razgovarat će s njim o tome bi li htio imati nekog kućnog ljubimca i kojeg.

Briga o životinjama

Učenici gledaju video koji prikazuje azil za napuštene pse u Osijeku. Cilj ove aktivnosti je kroz razgovor s učenicima o onome što su vidjeli potaknuti na razmišljanje o važnosti odgovornog ponašanja prema životinjama. Isto tako pokazujem im da životinje možemo i udomiti, a ne samo kupiti. Učenici će uvidjeti da postoje mnoge životinje koje su napuštene i traže novi dom.

Igra uloga

Cilj ove aktivnosti je kroz igru pokazati kako se treba ponašati u određenim situacijama koje uključuju kućne ljubimce. Također ćemo vidjeti način na koji se djeca odnose prema kućnim ljubimcima i drugim ljudima.

Evaluacija

Cilj ove aktivnosti je vidjeti kako se učenicima svidio današnji sat. Učenici će zaokružiti lice koje najbolje opisuje kako su se osjećali, a pokraj toga će napisati što im se svidjelo, a što nije. Evaluacijski listić nalazi se u prilogima (Prilog 1. Evaluacijski listić).

10.ZAKLJUČAK

Odrastanje uz kućnog ljubimca ima brojne pogodnosti i djeluje pozitivno na djetetov razvoj. Kućni ljubimci kod djece razvijaju osjećaj nezavisnosti, a briga za kućnog ljubimca uči dijete odgovornosti. Preko svog ljubimca djeca su više povezana s prirodom. Kućni ljubimci djeluju pozitivno na djecu i u fizičkom smislu jer su kroz šetnje parkom i izlaženje u prirodu i djeca aktivnija, više borave na svježem zraku, te manje vremena provode pred televizorom ili računalom. Djeca kroz odnos s kućnim ljubimcem također uče o poštivanju drugih bića.

Prije nego odluče nabaviti kućnog ljubimca roditelji trebaju razmotriti je li vrsta ljubimca koju dijete želi prikladna za njihovu obitelj, dom i stil života tj. imaju li dovoljno vremena za brigu o kućnom ljubimcu, gdje će ga držati, imaju li dovoljno prostora u svom domu za tu vrstu ljubimca, imaju li dovoljno novaca za nabavku te kasnije za svakodnevnu njegu, prehranu te posjete veterinaru. Odluka o tome koji je kućni ljubimac prikladan za dijete određene dobi ovisi o stupnju djetetova razvoja, o njegovim sklonostima, temperamentu, stambenim prilikama i dr. Roditelji također trebaju imati na umu da postoji rizik od nekih bolesti koje ljubimac može prenijeti na dijete i trebaju biti upoznati s njima.

Istraživanja su potvrdila da vezanost za kućne ljubimce utječe na pozitivno emocionalno funkcioniranje, na obogaćenje dječjeg samopoštovanja i pomaže u socioemocionalnom i kognitivnom razvoju djeteta. Također su pokazala da ljudi koji su u djetinjstvu imali ljubimca općenito imaju pozitivniji stav prema ljubimcu i bolje razumiju neverbalne znakove koje im životinja šalje te da ljudi koji su imali ljubimca u djetinjstvu u većem broju posjeduju ljubimca i u odrasloj dobi. Obitelji s djecom, školske dobi i adolescentima posjeduju ljubimce u većoj mjeri nego obitelji bez djece. Posjedovanje kućnog ljubimca pozitivno utječe i na bračne i obiteljske odnose. Isto tako sklonost djece prema životinjama može kao sekundarni efekt imati i povećanje djetetove sklonosti prema prijateljima i suigračima.

Priprema koja se nalazi u ovom diplomskom radu osmišljena je kako bi pomogla budućim i sadašnjim učiteljima upoznati svoje učenike s pravilnim ponašanjem prema životinjama. Cilj pripreme je da učenici nauče kako se brinuti za kućne ljubimce, kako se ponašati prema životinjama i razvijanje ljubavi prema životinjama.

11.LITERATURA

- 1) Bailey,G. (2003). O čemu razmišlja moja mačka. Zagreb: Profil international d.o.o.
- 2) Bauer, M., Babić, T.(1994). Knjiga o mački. Zagreb: Mario Bauer.
- 3) Brenčun, D. (1977). Vaši kućni ljubimci. Zagreb: Znanje
- 4) Chernak McElroy, S. (2002.). *Životinje kao učitelji i iscjelitelji*. Zagreb: V.B.Z. studio
- 5) Gudjons H. (1994). Pedagogija: Temeljna znanja. Zagreb: Educa
- 6) Burić, H., Flegar, D. (2006). Uloga kućnih ljubimaca u povećanju ljudske dobrobiti: utjecaj na razvoj djeteta: Izravan utjecaj kućnih ljubimaca na razvoj djece, Neizravan utjecaj ljubimaca na razvoj djece, Bračni I obiteljski odnosi, Utjecaj mreže društvenih odnosa na razvoj djece. *Dijete, vrtić, obitelj*, 46(zima 2006/2007), 2-5.
- 7) Sindik, J., Laušić, V. (2006). Uloga kućnih ljubimaca u razvoju djeteta: Koje karakteristike kućni ljubimci mogu razviti kod djece, Koji su kućni ljubimci najprimjereniji predškolskoj dobi,. *Dijete, vrtić, obitelj*, 46(zima 2006/2007), 11 - 12.
- 8) Šoban, T. (2006). Mama, hoću psa: Kako reagirati na djetetovu želju za ljubimcem, Možemo li ljubimcu osigurati svu potrebnu skrb, U kojoj dobi koje životinje, Čega se treba čuvati. *Dijete, vrtić, obitelj*, 46(zima 2006/2007), 28-30.
- 9) Vidulin -Orbanić, S. (2007). *Društvo koje uči: povijesno društveni aspekti obrazovanja*.Metodički obzori. Pribavljeno 13.10.2015., sa http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=19430
- 10) *Akvarijska ribica*. Pribavljeno 27.9.2015, sa <http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/akvarijska-ribica.html>
- 11) *Imunoprofilaktičke mjere. Bjesnoća*. Pribavljeno 27.9.2015, sa http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_3_65.html
- 12) *Kućni ljubimci*.Pribavljeno 27.9.2015., sa http://www.skole.hr/ucenici/os_nizi?news_id=1266
- 13) *Kunić*. Pribavljeno 27.9.2015 , sa <http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/kunic.html>
- 14) *Pas*. Pribavljeno 22.9.2015. , sa <http://www.pjesmicezadjecu.com/kucni-ljubimci/pas.html>

12.PRILOZI

Prilog 1. Evaluacijski listić (http://ladislav-bognar.net/files/EVALUACIJA_0.ppt, 23.10.2015.)

UZVIŠENO

PONOSNO

TUŽNO

LIJEPO

Svidjelo mi se _____

DOSADNO

ZABRINUTO

ZAHVALNO

IRITIRANO

ZBUNJENO

IZNENAĐENO

LJUTITO

NESTIRPLJIVO

Nije mi se svidjelo _____

ODUŠEVLJENO

KONFUZNO

RADOZNALO

SREĆNO

OHRABRENO

UPLAŠENO

UZBUĐENO

NERVOZNO